

Не лъжи! Марко Видал, „Едно мъжко момиче“ (2022). Изд. Фондация „Емили“.

KIRIL VASSILEV, *Sofia University “St. Kliment Ohridski”*
kvassilev2@gmail.com

Received: May 16, 2023.

Accepted: November 16, 2024.

DOI: <https://doi.org/10.30827/meslav.23.28202>

Марко Видал е съвсем млад човек, испанец, филолог по образование, преводач от български на испански, издател. Създаденото от него издателство La Tortuga Búlgara вече публикува на испански няколко книги с преводи на съвременна българска поезия. Но преди всичко Марко е поет, който пише стихове на испански и на български, нещо крайно рядко срещано – аз поне не се сещам за друг подобен пример, за представител на велика литературна традиция, който пише поезия на български и е решил да издаде дебютната си поетическа книга на нашия език. Тя съдържа както преводи на негови стихотворения, написани на испански, така и много стихотворения написани директно на български.

Поетът Владимир Сабуурин много точно е отбелязал, че Марко Видал е човек с хибридна идентичност, каквато на нас ни е особено чужда, защото живеем в общество, което много държи на твърдите идентичности, на утвърдените стилове на живот, на правилната сексуална ориентация и т.н. Зад публичната претенция за почит към „реда“ обаче се крие обичайният провинциален хаос и насилие. Затова тази стихосбирка е предизвикателство за нашата читателска среда. Марко Видал е гей, освен това е политически ляв, идеална мишена за национал-популистите и откровените фашизоиди. Добре, че те не четат съвременна поезия.

„Едно мъжко момиче“ е книга, която ще ни изправи пред собствените ни предразсъдъци – естетически и морални. Тя е открита и брутална когато говори за секса или икономическата експлоатация и внимателна и деликатна, когато говори за любовта и приятелството. Поетите често посвещават книгите си на своите любими и Марко Видал е спазил тази традиция, само че неговата любима е един град – София. Някои от централните стихотворения в книгата опоелизират София като странно, едновременно силно отблъскващо и неустойимо привличащо място. Място на упадък и свобода.

В тази книга има всичко от хубавото кино, от хубавото испанско кино. В нея става дума за приятелство, за любов, за секс, за наркотици, за политика. Точно като във филмите на Алмодовар и други големи испански режисьори, които българските киномани толкова много обичат.

Ако в книгата на Марко Видал има някаква поетическа програма, тя звучи така: Пиши за това, което познаваш добре от личен опит. Не се срамувай и не премълчавай нищо, което е част от този опит, без значение за какво става дума – за секс, за престъпления, за наркотици, за каквото и да било. Няма теми и език недостоен за

© Universidad de Granada. Este trabajo está licenciado bajo una licencia CC BY-SA 4.0.

поезия. Може да използваш жаргон, може да използваш най-цинични, най-вулгарни изрази. Поезията не е друг език, противоположен на езика на улицата, на гетото. Тя е пространство, в което вулгарният език на улицата бива преобразен отвътре, за да стане способен да изразява нюансирани смисли и емоции.

„Едно мъжко момиче“ е книга с много силен етически апел. Повечето от стихотворенията в нея са ангажирани с определен тип етическа позиция към света и другите. Най-важният морален и същевременно естетически закон за лирическия герой на тази книга е: Не лъжи. На първо място не лъжи себе си, не лъжи и другите. Не се срамувай и не бягай от истината. Не се крий и не бягай от света, в който си роден, противопоставяй се. Това е книга, която се гаври с мачизма – испанския, латиноамериканския, българския, които страшно много си приличат, но най-силно се гаври с лицемерието – лицемерието във всичките му форми – политическо, религиозно, морално.

В много от стиховете на Марко Видал има един специфичен културно обусловен нюанс, който също познаваме от испанското кино, от филмите на Бунуел например – амбивалентното и obsесивно отношение към католицизма. „Едно мъжко момиче“ е силно анти-клерикална книга, което не означава, че е анти-християнска. В нея масовият испански и латиноамерикански католицизъм е представен като маскарад, зад който се крият в изобилие познатите (и осъждани официално) страсти. За Марко Видал религиозното лицемерие е едно от най-противните неща, с които можем да се сблъскаме в този свят.

Приятелството има специално място в стиховете от тази книга. Струва ми се дори, че то е поставено по-високо любовта. Защо? Защото приятелството е единствената форма на човешко общуване, която прекрачва абсолютно всички различия. Сексуални, политически, социални. Любовта, поне профанната любов, винаги е свързана с пола и сексуалната ориентация и трудно може да надскочи тези идентичностни граници. Приятелството е способно да надскочи дори тях и стихотворението, което е дало заглавието на самата книга, ясно го показва.

Едно мъжко момиче

с къса коса
шапка стил рап
широка и отпусната
бяла фланелка
която едва подчертава
циците ѝ
една мъжкарана
от тия дете като ги видя си викам
а бе защо не мога да спя с жени...
Танцувахме техно в един клуб
загледахме се
и в един момент идва към мене
и ми вика
Колко си сладък брат!
Ако бях момче, щях да те свалям!

Прегърнах
И продължихме да танцуваме.

я